KLIIMAMINISTEERIUM

Käitlusteenuse hankimine

Katrin Koppel
Olmejäätmete valdkonnajuht

28.05.2026

Millised jäätmeliigid?

KOV korraldab kogumise ja käitluse:

- segaolmejäätmed
- biojäätmed (nii köögi- kui aiajäätmed)
- plastid, metallid, klaas, puit
- tekstiilijäätmed (2028 - TVO!)
- suurjäätmed
- ohtlikud jäätmed (koodiga 20 .. ..*)
- kõik muud jäätmed, mille kogumist KOV korraldab ja mis ei kuulu tootjavastutuse alla

KOV korraldab kogumist, kuid ei telli käitlust:

- plast- ja metallpakend koos joogikartongiga
- paber- ja kartongpakend koos vanapaberiga
- klaaspakend
- patarei- ja akujäätmed
- elektroonikajäätmed

KOV võib korraldada kogumist, kuid ei telli käitlust:

- vanarehvid
- põllumajandusplasti jäätmed
- romusõidukid ja nende osad

Hankelepingud jäätmekäitluseks

- Arvestada ajakuluga 6 – 9 kuud (ettevalmistamisest lepinguni).
  - Alles seejärel saab välja kulutada veoteenuse hanke.

Käitlusteenuse tellimiseks sõlmib KOV vähemalt kolm eraldi hankelepingut:

- biojäätmete käitlusleping
- segaolmejäätmete käitlusleping
- ülejäänud KOV korraldusel kokku kogutavate jäätmete käitlusleping

- Võib teha ühe hanke, mis on jagatud osadeks ja iga osa kohta sõlmitakse eraldi leping (isegi, kui edukas pakkuja on sama).

- Hankelepingu kestus kuni 5 aastat.

KLIIMAMINISTEERIUM

KOJV

- Segaolmejäätmed
- Biolagunevad köögi- ja sööklajäätmed
- Pakendijäätmed + vanapaber
- Suurjäätmed

Jäätmejaam

- Segaolmejäätmed
- Biolagunevad aia- ja haljastujäätmed
- Suurjäätmed
- Pakendijäätmed + vanapaber
- Plast, metall, klaas, puit
- Ohtlikud jäätmed
- Tekstiilijäätmed
- Elektroonikajäätmed
- Vanarehvid
- Ehitusjäätmed
- Patarei- ja akujäätmed

Kogumisringid

- Suurjäätmed
- Ohtlikud jäätmed
- Biolagunevad aia- ja haljastujäätmed

Kogumispunktid

- Pakendijäätmed + vanapaber
- Tekstiilijäätmed
- Ohtlikud jäätmed

Jäätmejaam

- Jäätmejaama haldamine ei ole osa veo- ega käitluse teenusest.
- Jäätmejaam on koht nende jäätmete vastuvõtmiseks, mida ei koguta tekkekohalt,
  - sh vähemalt keskkonnaministri 03.06.2022 määruse nr 28 § 2 lg 3 loetletud jäätmeliigid.
- Jäätmejaama haldamise kulu on KOV jäätmehoolduse kulu
  - selle võib katta vastuvõtutasudega, jäätmehooldustasuga, KOV eelarvest
  - seda ei või „peita“ KOJV teenustasu sisse.
- Jäätmejaama haldamiseks eraldi leping või oma töötajad/ettevõte.
- Enne operaatori hankimist käitlusteenuse hange.

Käitlusteenuse hanke tehniline kirjeldus

Jäätmeliik ja kood

- kogus tonnides
- eeldatav muutus
- võõrisesisaldus, massi%

Nõuded käitlejale

- keskkonnakaitseluba
  - jäätmeliik, kogused, toimingud
  - kehtivusaeg
- biojäätmete puhul sertifikaat, kui lakkamine ei toimu muudel alustel

Vastuvõtukoht

- keskkonnakaitseluba
- maksimaalne kaugus KOVist
- ligipääs raskeveokiga
- jäätmete vastuvõtuaeg, ooteaeg
- kaalumine
- kaaluraportid (igapäevane+koond)

Käitlustingimused

- jäätmehierarhia, liigiti kogutud jäätmete põletamise ja ladestamise keeld, ringlussevõtu sihtarv
- KOV jäätmekava

Nõuded segaolmejäätmete käitlemisele

Konkreetseid nõudeid ringlussevõtuks pole.

Jäätmehierarhia:

1. ringlussevõtuks sobiva materjali väljasortimine
2. põletamine
3. ladestamine

Põletamine

- Saastetasu segaolmejäätmete põletamisel 60 €/t
- Saastetasu segaolmejäätmete sortimisjäägi põletamisel 40 €/t.

Ladestamine

- Eelnev sortimine on kohustuslik.
- Ladestatavad jäätmed ei või sisaldada enam kui 20 massi% biolagunevaid jäätmeid.
- Alates 2030 ei või ladestada taaskasutamiseks sobilikke jäätmeid.
- Alates 2035 ei või prügilasse ladestada üle 10 massi% tekkinud olmejäätmetest.
- Ladestamisel kõige kõrgem saastetasumäär, sh sortimisjäägil – 90 €/t.

Nõuded biojäätmete käitlemisele

Käitluslepinguga tuleb tagada biojäätmete ringlussevõtt ehk jäätmete lakkamine.

Leping sõlmitakse ainult lõppkäitlejaga, kellel on:

1. keskkonnakaitseluba biojäätmete ringlussevõtuks (R3o)
2. Sertifikaat komposti või digestaadi tootmiseks või tagab lakkamise muul tõendatud viisil.

Lepingu võib sõlmida ka käitlejaga, kelle sertifitseerimisprotsess on pooleli (tähtaeg, leppetrahv). Sel juhul esialgu keskkonnakaitseloal toimingukood R12o.

Biojäätmete lakkamine toimub ministri määruste alusel:

- määrus nr 7 – komposti tootmine
- määrus nr 12 – kääritusjäägi tootmine

Lisaks on võimalik lakkamine Euroopa Komisjoni rakendusakti või üksikjuhtumi alusel.

Ükski käitlusviis pole seaduse tasandil eelistatud, kuid KOV võib põhjendatud juhul ise anda eelise (nt haljastujäätmete puhul eelistatakse komposti tootmist).

Võõrised:

- massi%
- mida loetakse võõristeks
- võõriste käitlemine

SA Taaskasutatavate Materjalide Sertifitseerimiskeskus

Nõuded muude jäätmete käitlemisele

Üldine nõue:

- jäätmehierarhia,
- liigiti kogutud jäätmete põletamise ja ladestamise keeld,
- ringlussevõtu sihtarv
- KOV jäätmekava

Konkreetsed nõuded mõne jäätmeliigi puhul (vt JäätS 3. peatükk ja rakendusaktid)

Näited

Suurjäätmed - korduskasutuseks ettevalmistamiseks ja ringlussevõtuks sobilike jäätmete väljasortimine.

Klaas - maksimaalne võimalik ringlussevõtt.

Eterniit – käitlemine vastavalt määrusele nr 22, taaskasutamine pole lubatud, st tuleb ladestada prügilas.

Tekstiil – 2028. a hakkab kehtima tekstiilijäätmete tootjavastutus teatud tekstiilitoodetele (mitte kõigile). KOV nende käitlust siis enam ei korralda, vaid antakse üle TVOle.

Käitleja aruanded KOVile

KOV peab tagama, et lepingut täidetakse ning selleks on vaja teenuse kohta andmeid – sh tegelike kulude ja käitlustoimingute kohta.

Neid andmeid, mis on Pistrikust kättesaadavad, pole eraldi küsida/esitada vaja.

Näiteks:

- kuu jooksul KOVi vedajalt vastu võetud jäätmete kogus liikide kaupa
- jäätmetega tehtud käitlustoimingud jäätmeliikide kaupa
- materjalibilanss (sisend, toimingud, väljundid, jäätmekoodidega)
- hinnang jäätmete kvaliteedile/võõriste analüüsi tulemus
- jäätmete üleandmine teistele ettevõtetele.

Pakkumuste võrdlemine

Hindamiskriteeriumid on erinevatel jäätmeliikidel erinevad.

Näited:

- jäätmeliigi käitlemise tonnihind
- ringlussevõtu osakaal (v.a biojäätmed)
- segaolmejäätmete energiakasutuse osakaal
- vastuvõtukoha kaugus KOVi piirist

Läheduse põhimõte (JäätS § 32) toimib koos jäätmehierarhia põhimõttega (JäätS § 22^1).

Eelistada tuleb lahendust, mis annab parima keskkonnaalase tulemuse:

- tehniline sobivus
- jäätmehierarhia (suurem ringlussevõtt)
- keskkonnamõju (heide, müra, riskid)
- lähedus
- majanduslik teostatavus

Sisetehingu piirang

- Kuni 31.12.2030 võib käitlusteenust korraldada sisetehingu kaudu.
- Pärast seda pole sisetehing lubatud ka siis, kui sisetehing sõlmiti vahetult enne seda kuupäeva.
- Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlus, kui pakkumisi ei esitatud või need ei vastanud tingimustele (RHS § 49-50)

- **KOVil on jäätmejaam**
  - elanikelt jäätmete vastuvõtmise funktsioon, mitte käitluskoha funktsioon - KOV võib ise edasi opereerida
- **KOVil on ümberlaadimisjaam**
  - hankes ette antud vastuvõtukoht (lisatasuta)
  - KOVI äriühing osaleb turul pakkujana
- **KOVil on sertifitseeritud biojäätmete käitluskoht**
  - hankes ette antud käitluskoht, käitleja peab taotlema sertifikaadi
  - KOV äriühing osaleb käitlushangetel pakkujana
- **KOVil on prügila, sortimisliin vm käitluskoht**
  - hankes ette antud käitluskoht
  - KOV äriühing osaleb käitlushangetel pakkujana

Muu info

- KOV-TKO kokkulepped – kulude hüvitamine TKOdelt pakendivedajale KOVi nõusoleku kaudu
- https://jaatmeveod.pages.dev/
- Juhendid KEA veebilehel: https://keskkonnaamet.ee/keskkonnakasutus-kiirgus/jaatmed/omavalitsuste-jaatmehooldus

Tulekul 2026

- Veohanke juhend
- Jäätmekava juhend
- Jäätmehoolduseeskirja juhend